

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בסעודה שלישית פרשת וארא תשפ"ג לפ"ק

שבת התוועדות לתלמידי ישיבה גדולה – סאוט פאלסבורג, ניו יארק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון אלף שמ"ג

הוא דאפיקית יתכון [שאני הוא שהוצאתי אתכם] ממצרים ע"כ. וצריך ביאור הכוונה בזה.

ד לא תתעב מצרי כי גר היית במצרים (דברים כג-ח). ברש"י אף על פי שזרקו וזכריהם ליאור, מה טעם, שהיה לכם אכסניא בשעת הדחק ע"כ. ובפשוטו הכוונה שבשנות הרעב כאשר ירד יעקב ובניו למצרים, קירב אותם פרעה, ארץ מצרים לפניך הוא, במיטב הארץ הושב את אביך ואת אחיך (בראשית מז-ו). אך צריך ביאור למה מבטא זאת הכתוב בתיבות 'כי גר היית בארצו', שזהו לשון גזירת הגלות במצרים, כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם (שם טו-יג), אשר עבור זה לא תתעב מצרי.

ה עוד צריך ביאור, אם חש ה' להכרת הטוב למצרים, למה ה' בעצמו לא התנהג עמהם כן, אלא גם אחר שכבר נכנע לב פרעה לשלח את ישראל, חיזק ה' לבבו שלא ישלחם, כדי שיוכל להרביץ בו ולהכותו יותר במכות שהביא עליהם, וכמו שנאמר כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו, למען שתי אותותי אלה בקרבם (י-א).

*

ו **נראה** בהקדם לבאר, מה שמצינו באברהם אבינו שהתחנן אל ה' (בראשית טו-ב) מה תתן לי ואנכי הולך עירי וגו', ויוצא אותו החוצה, ויאמר הבט נא השמימה וספור הכוכבים, אם תוכל לספור אותם, ויאמר לו כה יהיה זרעך. ושוב אחר זה אמר לו, ידע תדע כי גר יהיה

בפרשה הקודמת סיפרה התורה איך התרעם משה ושאל את ה', למה הרעותה לעם הזה למה זה שלחתני (ה-כב). ובפרשה זו יש תשובת ה' אליו, וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני ה', וארא וגו' (ו-ב). וברש"י דבר אתו משפט, על שהקשה לדבר ולומר למה הרעותה לעם הזה ע"כ. ויש בזה לימוד מוסר השכל, שלא כללה התורה שאלתו של משה עם תשובת ה' בפרשה אחת יחד, אלא הפסיק ביניהם בהפסק פרשה, אשר ההפסקות משמשות ליתן ריוח להתבונן (רש"י ויקרא א-א). ללמד אותנו שכאשר שומע ביקורת מחבירו על מעשיו, לא יהא נבהל להשיב תיכף, אלא ידחנו קצת, ליתן לב להתבונן ולהניח דעתו קצת, ולחשוב המילים הראויים להשיב בלי כעס ורוגז וחפזון, כדי שיוכל לבוא לתכלית הנרצה. – אמנם יש להבין שהתחיל וידבר 'אלקים' שזהו מדת משפט, ושוב שינה ויאמר אליו אני הו"ה מדת רחמים.

ב וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבידים אותם ואזכור את בריתי (ו-ה). ויש להבין יתור הלשון וגם 'אני' שמעתי, דדי באמרו וגם שמעתי. ועוד מה שסיים ואזכור את בריתי, לא פירש על איזה ברית קאמר.

ג ולקחתי אתכם לי לעם וגו', וידעתם כי אני ה' אלקיכם המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים (ו-ו). ויש להבין וכי לא ידעו כי רק יד ה' יוציאם ממצרים, הלא כל הימים צעקו אל ה' להוציאם, ותעל שועתם אל האלקים. ובגמרא (ברכות לח.) פירשו, דהכי קאמר להו קוב"ה לישראל, כד מפיקנא לכו, עבידנא לכו מילתא כי היכי דידיעיתו דאנא

משם מזוככים בלי פסולת. ועל זה אמר הכתוב (דברים ד-כ) ואתכם לקח ה', ויוציא אתכם מכור הברזל ממצרים [וברש"י כור, הוא כלי שמזקקין בו את הזהב], להיות לו לעם נחלה כיום הזה. ובכלי יקר (שם) כי כור הברזל מנקה מכל סיג ופסולת עד שיהיה נקי וזך ברה כחמה, כך נזדכך חומר שלכם בעיני מצרים עד שנעשו ברור כשמש, להיות לו לעם נחלה כיום הזה, כגלגל היומי, וכמו שנאמר (שופטים ה-לא) ואוהביו כצאת השמש בגבורתו ע"כ.

ועיני השיעבוד במצרים, אם כי היה להם לישראל צער ומכאוב, אין זה לרעתם, אלא טובה רבה גנו בגויה, כי בלא הצירוף בכור הברזל לא יוכל לצאת עם נחלה כיום הזה. וזהו דוגמת הרופא שיש לפניו חולה שחיו מסוכנים, והוא עושה לו ניתוח כדי להציל חיו, אם כי כואב מאד הניתוח, אבל זהו טובתו האמיתית של החולה, ואין הרופא אכזר, אלא מי שרוצה למנוע זאת ממנו מחמת רחמנותו, זהו האכזר.

ולכן אחר שהבטיח ה' לאברהם, הבט נא השמימה וספור הכוכבים, וכה יהיה זרעך ככוכבים, עם של זרע ברוכי ה', אשר בדרך הטבע לא יתכן כזאת. ולכן הודיעו ה', כי לטובתם יכניע ה' אותם, גופם ורוחם ונפשם, בשיעבוד של עבדות ועיני במצרים. ואחר שיזדככו שם, יצאו ברכוש גדול, שכולל גם רכוש רוחני, אשר זה לעומת זה עשה אלקים, וכאשר זה קם זה נופל, שכאשר יושפל ויוכנע גופם, יאיר לעומת זה נשמתם, ויתעלו לרום המעלה. ולכן לא התפלל אברהם שיצילם משיעבוד זה, כי הבין גודל התועלת של גלות מצרים, שכל זה היא ניתוח לטובתם האמיתית.

ולכן כאשר התרעם משה על ה' למה הרעותה לעם הזה, השיב לו ה', אתה קורא זאת רעה, זהו טובתם האמיתית, הכור הברזל לצאת משם מזוכך מוכנים לקבלת התורה. יתכן שזה מכאיב ומצער, אבל אין זה רעה, כי מאתו לא תצא הרעות. וידבר אלקים אל משה, דבר אתו משפט, ויאמר אליו אני הוי"ה, שורש מדת הרחמים, אני הוא הרחמן היותר גדול. וכמו שאיכפת לך גודל כאבם, גם אני שמעתי את נאקת בני ישראל, גם אני רואה ושומע מה שהם עוברים, אבל וזאכור את בריתי, אני נותן דעתי

זרעך בארץ לא להם, ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה ע"כ. והיא פליאה, אשר בעת שבישר לו ה' בשורה טובה ועצומה, שיהיה לו זרע ככוכבי השמים, תיכף אחר זה יקח ממנו שמחת לבבו ולהודיעו כי ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה. וגם אם יש סיבה להודיע זאת לאברהם, היה לו להמתין ולקבוע זמן אחר על בשורה זו. ומצינו בגאולת מצרים שאמר ה' למשה (שמות ג-יד) אהיה אשר אהיה. ואיתא בגמרא (ברכות ט:) אמר לו הקב"ה למשה, לך אמור להם לישראל, אני הייתי עמכם בשעבוד זה, ואני אהיה עמכם בשעבוד מלכיות. אמר לפניו, רבונו של עולם, דיה לצרה [שיתאוננו בה] בשעתה [בשעה שתבוא עליהם, למה תדאיבם עכשיו בבשורה קשה]. אמר לו הקב"ה, לך אמור להם אהיה שלחני אליכם ע"כ. ועוד יפלא, כי אברהם קיבל הודעה זו בניחותא, ולא ביקש רחמים עליהם, למה יעשה ה' כה לזרעו.

ונראה, דהנה באור החיים הק' כתב שם להקשות, הלא כבר הבטיחו ה' ואמר לו, ושמתי את זרעך כעפר הארץ (יג-טז), ומה לו לפקפק ח"ו בדברי ה' לומר מה תתן לי ואנכי הולך עירי. אכן כוונת הכתוב הוא על זה הדרך, שלהיות שבשורת הזרע שאמר לו ה', אמר כעפר הארץ, ודבר ידוע כי הנמשלים לעפר הארץ הם בני אדם הבזוים והפחותים שאין בהם נפש קדושה, על דרך אומרו (קהלת ג-כא) רוח הבהמה הזורדת היא למטה לארץ, והם הנקראים עמי הארץ, ובני אדם כאלו לא יתמלא רצון הצדיקים בהם, לזה אמר אברהם הן לי וגו', פירוש דבר השהו לי, לא נתת זרע. ולזה השיבו ה' ואמר לו ספור הכוכבים כה יהיה זרעך, והם הצדיקים המשולים לכוכבים דכתיב (דניאל יב-ג) ומצדיקי הרבים ככוכבים, ובה נחה דעתו ע"כ.

אמנם לזכות לבנים מאירים ככוכבים, ובפרט אומה שלימה, שיהיו כולם זרע ברוכי ה', זהו מהעבודות הקשות שבמקדש, כי האדם נברא בחומר גס עפר מן האדמה, עם תאות חומריות ושפלות, ועל כולם יצרו מתגבר עליו בכל יום ומבקש להמיתו (סוכה נב:), ואיך יתכן עם שיהיו כולם מאירים ככוכבים. על כן כדי לשבר את החומר ולזכך את גופם ולהכניע את רוחם, הטיל ה' אותם בגלות מצרים, ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה, כדי להכניע את ערפם הקשה, דור אחר דור מאות שנים, ויצאו

למשה, לכן 'אמור לבני ישראל אני הוי"ה', הכל בא ממדת הרחמים, כי מאתי לא תצא הרעות. אמנם הם לא יכולין להשיג זאת כעת, אבל כאשר והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים וגו', ולקחתי אתכם לי עם, אז 'וידעתם כי אני הוי"ה אלקיכם', אשר מה שהיה נראה לעיניכם שהיא מדת הדין של אלקיכם, אחר קבלת התורה ותבחרו לעם ה', אז תדעו שכל השיעבוד היה בו גם מדת הרחמים של הוי"ה, שאם לאו הכור הברזל במצרים לא הייתם זוכים להיות עם נחלה לה'.

ועל כן נצטוינו לא לתעב מצרי 'כי גר היית בארצו', שהגם שכוונת המצריים לא היתה רצויה, ונענשו על מה ששיעבדו את ישראל, כי לא נתכוונו לשם גזירת ה', או בשביל שהוסיפו יותר ממה שנגזר עליהם (רמב"ן בראשית טו-יד, ובאור החיים הק' שם), מכל מקום לבני ישראל היה בזה טובה רבה, ומוטל עלינו חיוב הכרת הטוב, ולא לתעב מצרי כי גר היית בארצו, שזה זיכך את הכלל ישראל לקבלת התורה.

ובזה מובן החיוב של חגיגת חג הפסח לזכרון יציאת מצרים, אשר לכאורה תקשה, דזה שייך כאשר ראובן מענה את חבירו, ובא שמעון והצילו מיד המשעבדו, יש עליו חיוב הודאה על מה שהוציאו ממשעבדו. אבל אם אחד משעבד חבירו הרבה שנים ושוב מוציאו לחירות, לשמחה מה זו עושה על מה שהוציאו לחירות, הלב יכאב עליו על שנות השיעבוד שעינה אותו. והרי גם עצם הגלות במצרים היתה גזירת ה', ומהו ההודאה על מה שהוציאו אותנו לחירות. אך לפי מה שנתבאר שגם הגלות היתה לטובתינו, ובכלות הזמן של השיעבוד יצאנו מזוככים ראויים להיות עם ה', הרי חגיגת חג הפסח כולל בתוכה הודאה, הן על השיעבוד, והן על גמר השיעבוד. וכדרך שנותנים הודאה להרופא שניתח את החולה ובוזה החיה אותו, שההודאה היא גם על הניתוח, וזהו תוכן חג הפסח זכר ליציאת מצרים.

והנה בקדושת לוי (פ' בשלח ד"ה באור, ובכללות הנסים) האריך, כי עיקר תכלית כל הנבראים לצאת מהם קידוש כבוד ה' בעולם, וכאשר אחד מבני ישראל נהרג על קידוש השם, שמח מאד שזכה שיתקדש שם שמים על ידו. וכמו כן במצרים, על ידי המכות שהראה ה' במצרים, ואחר זה

לזכור התוצאה מזה, שעל ידם יוכלו להיות ראויים לקבל את התורה 'לוחות הברית'. וגם אני זוכר מה שהבטחתי לאברהם 'בברית בין הבתרים', שאתן לו בנים מזהירים ככוכבים, וזה לא יוכלו להשיג, רק כאשר גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אותם.

והראיה על זה היא, כי בשעת מתן תורה, ה' מסיני בא וזרח משעיר למו, הופיע מהר פארן (דברים לג-ב), וברש"י שפתח לבני עשו שיקבלו את התורה ולא רצו, והלך ופתח לבני ישמעאל שיקבלו ולא רצו ע"כ. ובספרי (פ' ברכה פסקא ב) שאמרו בני עשו מה כתוב בה, אמר להם לא תרצח, אמרו לפניו רבונו של עולם, כל עצמו של אותו אביהם רוצח הוא וכו'. הלך לו אצל בני עמון ומואב, אמרו לו מה כתוב בה, אמר להם לא תנאף וכו', ולא קיבלוהו ע"כ. הרי לנו דגם מצוה אחת היה קשה עליהם לקבלם, וישראל תיכף כאשר הציע ה' להם התורה, אמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע (שמות כד-ז), ומרגע לחבירו קיבלו על עצמם תרי"ג מצות.

וכמו כן אנו רואים שכאשר יצאו ממצרים, גם ערב רב עלה אתם (שמות יב-לח), ר"מ רבוא אנשים (תרגום יונתן שם), וקבלו התורה בסיני יחד עם ישראל, ועם כל זה לא יכלו לעמוד בה, ועד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו, וחטאו ועשו העגל, והטעו את ישראל אחריו (רש"י שם לב-ד), וכל ההתרעמות על ה' ועל משה במדבר היה תמיד מהערב רב, ולא יכלו לעמוד בקבלתם (עיין רש"י במדבר יא-ד). והוא מטעם כי הם לא היו בשיעבוד, ולא נכנע רוחם בעיניו ועבדות במצרים, וכיון שלא נזדככו לא יכלו לעמוד בה, ורק בני ישראל שהיו בכור הברזל, הם נתעלו להיות עם נחלה לה', זה אלפי שנה, עד היום הזה.

אמנם בני ישראל בהיותם במצרים בעיניו ושיעבוד, קודם שראו עדיין התגלות אלקית בהר סיני, וקודם נתינת התורה שהם חיינו ואורך ימינו, היה נמנע מהם ההשגה וההכרה להבין ולהשכיל שזה השיעבוד היא ההכנה להגיע למעלתם להיות לעם סגולה, כי עדיין לא טעמו טעם תורה ומצוה, והזכיה להיות עבדי המלך, ולהכיר גודל החסד שמונח בשיעבוד זה לזכך אותם להיות עם נחלה לה', ולא היו מסוגלים להבין זאת. על כן אמר ה'

בהתמדה, עבודת התפלה, למנוע מלהיות לו כלים שונים וכו'. כמה טוב היה לו כאשר לא יאמרו לו מאומה, יניחו אותו לילך ולבוא כמו שירצה. אמת שזה היה לו נוח יותר, אבל אין זה טוב האמיתי. וכמו הימים במצרים שהיה מלא מכאוב, מכל מקום היתה זאת לטובתם, כן הימי הבחרות כאשר שובר את חומרו, וכופין אותו להכניע, ולעשות דברים שאינם לרצונו, כדי שעל ידם יתעלה ויתרומם ויצא כלי מפואר, זהו שורש הטוב והברכה. נוחיות אין פירושו שהוא הטוב, וכאשר לא נוח לו אין פירושו שהוא רעה. אלא בימי הבחרות הטובה ביותר גדולה היא כאשר הוא תחת עול, ולהכניע חומרו.

כאשר שואל למה אינו מרגיש טעם בתורה, למה לא ירגיש טעם בשבת שהיא אחד מששים בעולם הבא, או טעם בתפלה ובמצוה. התשובה היא, איך אפשר לך לטעום טעם ברוחניות, כאשר החומר מושל עליך, ואין אתה עושה דבר להכניע אותו. ידוע לכל שכאשר פשטה המחלה של קאראנ"ע, אבדו בני אדם באותו זמן חוש הריח וחוש הטעם, כי חולה לא מרגיש, אבל כאשר התחילו להתרפאות חזרה ההרגשה. וכפי מה שיכניע גופו וחומרו הגשמי, יטעם לפי ערך זה טעם בתורה ותפלה ומצות ה'.

הטובה היותר גדולה שאדם יוכל לעשות לעצמו בבחרותו, להיות במסגרת ישיבה ולציית לכל דבר, אם אתה עושה כן אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא, אז יוצא מעודן בתורה ומדות טובות. אבל הבעוט, ואינו רוצה עול, אם כי בידו לעשות כן, אבל סופו לא יהיה טוב, לפי שעה הוא מתענג, אבל אובד אחריתו.

כאשר אדם מתייצב להיות בחיל המלך, אז לא הולך תיכף לשדה הקרב, אלא לומד עצמו כמה שנים איך יורה חצים, ומה הם התוכניות שצריכין להתחשב מתחלה. מלמדים אותו איך לעמוד במצבים קשים, מיעוט שינה, מיעוט תענוג, איך יבלום פיו מלגלות סודות גם כאשר יענו אותו האויב. והשנים הללו באמת קשים הם לכל בן חיל, אבל יוצא משם אדם מוכשר איך לערוך מלחמה ואיך לנצחו. ואם לא עושה כן, אלא הולך למלחמה תיכף, אז בודאי יפול ביד אויביו. וכמו שרואים כעת בהמלחמה של רוסיה ואוקריינא.

בקריעת ים סוף, אין לך קידוש השם יותר גדול, ועל ידי המצריים נתקדש שמו הגדול והקדוש, שידעו הכל כי הוא הבורא ומחדש העולם. וזהו שנאמר (שמות יד-לא) וירא ישראל את היד הגדולה, שמרמו על חסד (עיין זוה"ק ח"ג רכז), אשר עשה ה' במצרים. ומפרש מהו החסד, וייראו העם את ה' ויאמינו בה' וגו', שהמצריים היו הכלים לגרום לישראל אמונה ויראה בה', הרי זה חסד מופלא שנעשה למצריים עצמם ע"ש. ולכן כיון שאין הקב"ה מקפח שכר כל בריה, והמצריים הרי גרמו להתעלותם של ישראל להיות לעם נחלה, על כן חיזק ה' את לב פרעה, כדי להרבות בזה האותות והמופתים במצרים, וזהו שכרו שזכה להיות כלי לקידוש שם שמים בעולם, ועל ידו נתהוו מצות רבות לדורות עולם, זכר ליציאת מצרים.

*

וכמו שבכלליות הכלל ישראל הוצרכו מתחלה להכניע את חומר גופם, כדי שיוכלו להתעלות להיות עם ה'. כמו כן הוא בכל ישראל בפרטיות, כל אחד יש לו חומר גס המתאוה לתאוות העולם, ויצרו מתגבר עליו בכל יום. ולעומת זה הנשמה כוסף לקירבת אלקים, וכל זמן שאין האדם מכניע ומשפיל ומשבר את חומרו, לא יוכל נשמתו להאיר. ולכן אמרו (אבות ו-ד) כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל וכו', וחיי צער תחיה, אם אתה עושה כן אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא. ואיתא בתוס' (כתובות קד. ד"ה לא) על מה שאמרו שם על רבינו הקדוש, שבשעת פטירתו אמר לא נהייתי [בעולם הזה] אפילו באצבע קטנה [לפי טורח שיגעתי באצבע קטנה שלי], דאמרינן במדרש (תנ"כ"א פרק כו) עד שאדם מתפלל שיכנס תורה לתוך גופו, יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו ע"כ. והיינו שמי שרוצה להיות לו השגה בתורה, אומר לו הקב"ה לא תתפלל על השגת התורה, התפלל שתוכל לפרוש עצמך מגשמיות, ואז ממילא תגיע להשגת התורה. ועל כל מאכל של מעדנים, שהולך אחר חומר גופו, מאבד דף גמרא או תוספות כנגדו.

כאשר אנו יושבים בימי הבחרות בהישיבה, זהו הימים המובחרים והיפים ביותר שבימי חייו. יתכן לחשוב שהימים הללו הם קשים, מטילים עליו עול, ללמוד

וכמו כן כל אחד מאתנו עומד לפני מלחמה גדולה, חיי האדם היא מלחמה עצומה ברוחניות ובגשמיות. כאשר נושא אשה, שאין פרצופיהן ודיעותיהן שוות, וצריכין לסבול ולשמוע ולא להשיב, ולא לראות הכל, ולהיות ארך אפים. כאשר הולך חוצות לפרנסה, יש נסיונות שלא ליגע בפרוטה שאינו שלו, שתהא משאו ומתנו באמונה, ולא להתחבר עם הגויים השפלים וללמוד ממעשיהם, וכהנה וכהנה. מהיכן יש כוחות הנפש לנצח מלחמה זו, כל זה מתהווה מהימים שהוא נמצא בישיבה, כאן האדם מתעדין להכניע חומרו. כאן לומד גם בגשמיות איך להיות ולהתנהג עם אחרים, איך מדברים בכבוד לחבירו, ולעשות חסד למי שצריך, ולסבול את אלו הדרים עמו יחד. כאן לומד איך יערוך מלחמת היצר כאשר יצטרך לצאת בחוצות ושוקי בראי. אם אין אתה יכול להכניע עצמך כעת, איך תעמוד בנסיונות החיים לאחר זמן. כל אלו שנשארו אברכים יקרים חשובים ועדינים, הכל הוא הודות על הימים שהיה בישיבה שלימד שם כל זאת.

אם אין מונעים מבחור שום דבר, תוכל להיות לך טלפון, טעקסט וכו', אין זה ישיבה. אמת שטוב לו בגשמיות, אבל וכי זה טובה אמיתית, עוד קודם שיצאת למלחמה לעולם הגשמי, כבר נתקלקל ואבד עולמו. מה טוב היא אחריתו, כאשר מחליט בנפשו, אני נמצא כאן ללמוד תכסיסי מלחמה, למנוע עצמי מטובות והנחיות הגשמיים, ולהיות אדם כשר בקדושה, אז יהיו לו הכוחות כאשר יצטרך לזה לעתיד.

גלות מצרים היה המקום שלימדו וזיככו אותנו להיות איש חיל נאמן לה' ולתורתו כאשר נצא מכאן, לשבור חומרו ורוחו, להכין עצמו לקבל התורה. ולכן קורא ה' אותנו בגאולת מצרים, והוצאתי את 'צבאותי' את עמי בני ישראל מארץ מצרים (שמות ז-ד), בעצם היום הזה הוצאתי את 'צבאותיכם' מארץ מצרים (שם יב-יז). והיינו כי מצרים היתה המקום שמלמדים הצבא איך להיות בן חיל מוכשר ומלומד, ומשם יצא צבא נאמנים לה', הגוף שלנו לא נחשב לכלום, ומוכנים ועומדים לעשות רצון קוננו.

כבר עברו על הבחורים רוב ימי הבחורות בישיבה, מוכנים לצאת למלחמה הסובב אותנו כל ימי חיינו. כמה

מאושר היו הימים שהייתי פה, כאשר לא נתנו לי רשות לעשות כל מה שעולה על לבי, זהו ההכנה על ימי חיי. כמה בתים נהרסו בשביל שלא לימדו עצמם בהיותם בישיבה איך להתנהג, וממילא אינו בן אדם גם אחר חתונתו. אי אפשר לו להסתדר עם אחרים, לא בביתו, ולא בין חבריו, ולא במקום עבודתו, כי לא לימד עצמו איך להכניע, ואיך לסבול כאשר הדברים אינם כרצונו. וכמו כן ברוחניות, לא לימד תכסיסי המלחמה כפי מה שהיה צריך.

יתכן שבעת עדיין אין אתם מבינים כראוי מה שמדברים, עדיין צעירים אתם. אבל יבוא יום שתרגישו הזכות של ולקחתי אתכם לי לעם, יעברו איזה שנים ויביט לאחוריו, ואז יכיר הטובה שהמניעו אותו בכמה דברים בישיבה בבחורותו, ולכן נתעליתי. ומי שלא הכניע עצמו בבחורותו, יתחרט אז ביותר, למה לא קיבל על ההכנעה אז, והייתי יכול להיות טוב יותר וכלי מוכשר כעת. הישיבה היא מקום הצבא, שנוכל לצאת למלחמת ה' על כל ימי חיינו.

עד שאתה מתפלל שיכנסו דברי תורה לתוך גופך, תתפלל שאל יכנסו מעדנים לתוך פיה. אם אתה רוצה לזכות להשגת התורה, שהנשמה שלך יאיר, כפי מה שתשבור החומר שלך יאיר נשמתך. כל גדולי התורה שזכו להתעלותם, התנהגו במיעוט אוכל ושינה ותענוג. אין מבקשים מבחור הנהגה זו, אבל על כל פנים לוותר על מקצת דברים, לא כל דבר גשמי צריך להיות מסודר מאה אחוזים בלי שום חסרון. אין הסעודות צריכין להיות שלמים שלא יחסר משהו ממנו. יש ללמוד סבלנות, אי אפשר להיות לי הכל, וצריכין ללמד מדת וותרנות, ואם צריכין לסבול אז אסבול, ולא אפתח פי.

וזכרתי אני את בריתי אותך בימי נעוריך והקימותי לך ברית עולם (יחזקאל טו-ט), הימים הנעורים בונים את האדם. וזה אי אפשר בלי מכשולים, נסיונות, שפלות ואי נחיות, ורק בדרך זה מתעלים להיות אדם כשר.

כל אחד יש לו בימי הנעורים שאיפות על העתיד, מה יהא העתיד שלו. ובדרך כלל רוצה למצוא שידוך יפה, וברבות הימים יהא לו ביזנעס ולהתעשר, ולהיות לו בית נאה, ושאר חלומות שעולה על דעתו. אבל דברים אלו הם

מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת צופים, ולזה צריכין לשאוף, להגיע להכרה וההרגשה אשר רק הם חיינו ואורך ימינו, ואז יטעום טעם בשבת ובכל מצוה שעושה.

ועל זה אמרו, פת במלח תאכל, וחיי צער תחיה, אם אתה עושה כן 'אשריך בעולם הזה' וטוב לך לעולם הבא, שבור החומר שלך ותטעום טעם מופלא בחייך, שתהיה מאושר גם בעולם הזה. כל בחור יודע כשעומד מהגמרא אחר שלמד חמש שעות רצופות, הוא אדם אחר לגמרי, השגה שלו שונה, וכמו כן תפלתו, וטעם טעם בעבודת ה'. אי אפשר לילך אחר תאות לבבו ותענוגי גופו בלי גבול, ויטעום טעם בתפלה או בשבת, זהו כמו אש ומים שאי אפשר לחברם יחד. ואם אין אתה מרגיש טעם רוחני, החסרון הוא רק בך בעצמך, תעבוד על תענוגי חומרך, ואז תגיע לזה.

ואנו קורין כעת בימי השובבי"ם הפרשיות של גלות מצרים וגאולתה עד פרשת מתן תורה, שזהו קשר אחד, ההתחלה היא השיעבוד במצרים כור הברזל, והתוצאה מכל זה מסתיים בקבלת התורה, שעבור זה היתה תכלית כל הגלות. ויש לנו להודות לה' ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש ולא מיושבי קרנות, ואין להמתין עד שיעוררו אותנו, אלא מעצמו בחפץ לב יחפש במה יוכל לגדור עצמו. ולשאול לעצמו למה צריך לי טעקסט, וכי צריך אני לידע כל מה שמתרחש בעולם, הלא אתה משכיל לידע כמה מכשולות באים לפניך על ידם. הגדרים והסייגים אין זה עינוי, זהו טובתי האמיתית, אני רוצה להתגדל לאדם כשר ובן תורה, הלא דברים הללו מונעים מלהגיע לשאיפתי האמיתית.

במשך השבת נשמעו יסודות רבות בעבודת ה' הנוגעים לכל אחד ואחד, יש לכל אחד לאחוז על כל פנים בנקודה אחת, להתחיל לעבוד על זה, אחזתיו ולא ארפנו, ובדבר הזה יהיה אצלי השתנות מהיום ולהלאה. והבא לטהר מסייעין אותו, שנוכה לעבוד את ה' בשמחה ובטוב לבב, עדי נוכה לגאולה העתידה בביאת בן דוד בב"א.

הטפל שבטפלים בחיי אדם, לא עבור זה ירדנו לעולם הזה לבלות ימינו בהבל הבלים, אשר היום כאן ולמחר בקבר, זהו רק סמיות עינים. עומד לנו חיים נצחיים של חיי עולם הבא, חיים שיפה בהן שעה אחת קורת רוח מכל חיי עולם הזה, והשאיפה שלנו צריכה להיות שנוכל להכין עצמינו להגיע לזה.

התורה הקדושה היא הנותנת לנו חיים בעולם הזה ובעולם הבא (אבות ו-1), והשאיפה של בחור צריכה להיות, למצוא שידוך בבית של תורה, לישא בת תלמיד חכם, אשר אויר הבית היא תורה, ולזכות לישוב באהלה של תורה לאורך ימים. הרבה בחורים יש להם כשרונות להתגדל לתלמידי חכמים ומרביצי תורה, ומוטל עליהם להשתדל לנצל כשרונותיהם שיגיעו לזה. וגם אם ברבות הימים יצטרך לצאת חוץ מבית המדרש לצורך פרנסתו, אבל האש היהודי לא תכבה מלבו, והשאיפה צריכה להיות שיוכל לישוב באהלה של תורה שנים רבות.

כל יום שיושב בישיבה, יש לו להכיר, שזכיה גדולה היא, ומתנה טובה מאת ה', אוצר שאין לו ערך, לישוב כל היום בכותלי בית המדרש אשר קול התורה לא פוסקת. אני רוצה לצאת מכאן כאיש חיל שאוכל לעמוד בקשרי המלחמה בכל מה שיוזמן לפניו. ומוטל עליו להתעדן כעת במדות טובות, איך להסתדר עם אחרים, גם אם לפעמים לא נוח לו, ואומרים לו דבר שיש זלזול בכבודו, לא לעשות עסק מזה, אלא לקבל הכל ולסבול, לא צריך להיות הכל כמו שאני רוצה, יש לאחרים דיעה אחרת ויש להתחשב עמהם. יש להתרגל באהבת חברים, לעשות חסד עם אחרים. ואם לא ירגיל עצמו ללמוד זאת כעת, כמה קשה יהא לו כאשר יצטרך ללמוד זאת על עור עצמו.

ועל דרך זה ברוחניות, טעמו וראו כי טוב ה', יסתכל על תלמידי חכמים, שאין להם בעולמם רק תורה, כמה מתענגים הם בימיהם. התורה אינה עמל בעיניהם, הם לא יחליפו זאת עבור כל הון דעלמא, התורה אצלם נחמדה

הגליון הזה נחשב על ידי

מוה"ר ר' קלמן יואל סופר הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו למזל טוב	מוה"ר ר' מנחם הערצאג הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו למזל טוב	מוה"ר ר' חיים מענדל קיש הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו למזל טוב	מוה"ר ר' קלמן יואל סופר הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו למזל טוב
מוה"ר ר' נתן גרינצווייג הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למזל טוב	מוה"ר ר' שמחה קרעמער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למזל טוב	מוה"ר ר' עזריאל מנחם ליכטמאן הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למזל טוב	מוה"ר ר' געציל פאלקאוויטש הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למזל טוב